

การปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในการส่งเสริมและ
พัฒนาการเกษตรของจังหวัดราชบุรี

**Role Performance and Participation by Village Agricultural Volunteers in
Agricultural Extension and Development Work of Ratchaburi Province**

กิตติทัต ส่องสว่าง (Kittitut Songsawang)¹ สุนันท์ สีสังข์ (Sunan Seesang)²

เฉลิมศักดิ์ คุ้มศิริ (Chalermsak Toomhiran)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (2) การปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ประชากรในการศึกษา คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านของจังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 969 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า (1) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.52 ปี จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร มีอาชีพเกษตรกรกรรม แรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.51 คน รายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 193,456.96 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 109,652.83 บาทต่อปี พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.78 ไร่ (2) อาสาสมัครส่วนมากปฏิบัติตามบทบาทในระดับบางครั้งในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ (3) อาสาสมัครส่วนมากมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรในระดับบางครั้งเกือบทุกกิจกรรม โดยมีกิจกรรมการใช้พืชพันธุ์ดีเหมาะสมกับพื้นที่ที่ส่วนมากมีส่วนร่วมในระดับเป็นประจำ (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน คือ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร คือ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด จำนวนแรงงานในครัวเรือน และรายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด (5) ปัญหาในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดและอำเภอ ประสานงานเป็นประจำ การให้คำตอบแทน การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และให้ความรู้ที่ทันสมัยให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การปฏิบัติตามบทบาท การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดราชบุรี

1 หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pinet2007@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช sseesang@hotmail.com

3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช artoom@hotmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic state of village agricultural volunteers in Ratchaburi Province; (2) to study their role performance; (3) to study their participation in agricultural extension and development work; (4) to study factors affecting their role performance and participation in agricultural extension and development work; and (5) to study their problems and suggestions on their role performance and participation in agricultural extension and development work. The population in this study was 969 village agricultural volunteers in Ratchaburi Province. There were 169 samples in this study. The data were collected by using questionnaires. The statistical methodology used to mean, minimum value, maximum value, percentage, standard deviation, and multi-regression analysis. The findings of this study were as follows: (1) most of the village agricultural volunteers were male, with average age at 51.52 years. They were educated at upper secondary level or lower vocational level. They sat on the village committee and were a member of a farmer group, their occupation was a farmer. The average number of their household labor was 2.51 persons. Their average income deriving from agricultural section and non-agricultural sections was 193,456.96 Baht/year and 109,652.83 Baht/year respectively. And their average agricultural area was 20.78 rai. (2) most of the studied volunteers sometimes performed their roles in registration of farmer and registration crop. (3) most of the studied volunteers sometimes participated in the agricultural extension and development work in almost every activity, such as the activity of the usage of good quality crop tribes which were suitable for the area they participated in regularly. (4) the factors which affected their role performance were their total agricultural area, etc., while the factors which affected their participation in the agricultural extension and development work were their total agricultural area, the number of their household labor, and their total income deriving from non-agricultural sections. And (5) their problems on their role performance and participation in agricultural extension and development work were generally at medium level. Their suggestions the coordination which officials of the Ministry of Agriculture and Cooperatives in their province and district had to do regularly, the profits/pay for their work, material/equipment support, and updated agricultural knowledge being transferred more.

Keywords: Role performance, Agricultural extension and development, Village agricultural volunteer, Ratchaburi Province

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2554 โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรดำเนินการคัดเลือกจากอาสาสมัครเกษตรทั้งหมด 13 สาขา ได้แก่ อาสาสมัครเกษตรและสหกรณ์ อาสาสมัครฝนหลวง อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี ประมงอาสา อาสาปศุสัตว์ หมอดินอาสา เกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครสหกรณ์ อาสาสมัครชลประทาน เศรษฐกิจการเกษตรอาสา อาสาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อาสาสมัครชวชนาชนัน อาสาพัฒนาทางพารา และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้านตาม พ.ร.บ.สภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ.2553 เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนและประสานงานดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีหมู่บ้านละ 1 คน โดยมีชื่อย่อว่า อกม. ให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถปฏิบัติงานตามบทบาท พร้อมมุ่งเน้นให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีได้ดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 เป็นต้นมา มีอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านทั้งหมด 969 ราย ที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี แต่ยังไม่เคยมีการศึกษาของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านถึงการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี ว่ามีการปฏิบัติในระดับใด มีปัญหาอย่างไร จึงควรมีการศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของจังหวัดราชบุรี สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และปรับปรุงการทำงานส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ

1. สภาพพื้นฐานทางสังคม

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- การเป็นผู้นำทางสังคม
- การเป็นสมาชิกสถาบันทาง

การเกษตร

2. สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

- การประกอบอาชีพ
- รายได้ทั้งหมดในครัวเรือน
- พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด
- จำนวนแรงงานในครัวเรือน

การปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

- การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน
- การมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน
- การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

- การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

- การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดิน
- การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและชีวเวอร์เรียในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

- การลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี และการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง

- การผลิตพืชปลอดภัยตามระบบ GAP

- การรวมกลุ่มของเกษตรกร

- การประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่

- การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการตลาดสินค้าเกษตร

- การใช้พืชพันธุ์ดีเหมาะสมกับพื้นที่

- การใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่

- การพัฒนาตนเองสู่การเป็น Smart Farmer

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 969 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน สุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสอบถาม ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน และตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ทดสอบเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากร จำนวน 20 ราย จากนั้นจึงนำผลที่ได้ไปทดสอบความเชื่อถือได้ตามวิธีการเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่า ตอนที่ 2 เท่ากับ 0.969 ตอนที่ 3 เท่ากับ 0.964 และตอนที่ 4 เท่ากับ 0.944 วิเคราะห์

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ข้อมูลทางสถิติด้วยสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการวิจัย

1. สภาพทางสังคมและทางเศรษฐกิจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.52 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านมากที่สุด เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมากที่สุด และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่ดินของตนเอง เฉลี่ย 14.56 ไร่ พื้นที่เช่าเฉลี่ย 14.96 ไร่ พื้นที่ไม่เสียค่าเช่าเฉลี่ย 11.33 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรรวมทั้งหมด เฉลี่ย 20.78 ไร่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย 2.51 คน รายได้จากการทำนา เฉลี่ย 124,275.76 บาท/ปี รายได้จากการทำไร่ เฉลี่ย 156,142.86 บาท รายได้จากการทำสวน เฉลี่ย 177,619.05 บาท/ปี รายได้จากการทำประมง 72,875.00 บาท/ปี รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ เฉลี่ย 76,666.67 บาท/ปี รายได้จากภาคเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 60,000 บาท/ปี รายได้จากการเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 193,456.96 บาท/ปี รายได้จากการค้าขาย เฉลี่ย 110,735.29 บาท/ปี รายได้จากการรับจ้าง เฉลี่ย 65,538.46 บาท/ปี รายได้จากเงินเดือนประจำ เฉลี่ย 75,818.46 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 74,800.00 บาท/ปี และรายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด เฉลี่ย 109,652.83 บาท/ปี

2. การปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

2.1 การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 42.9 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร โดยมีเพียงการประสานงานเกษตรกรและร่วมให้ข้อมูลตรวจสอบในเวทีประชาคม ร้อยละ 40.2 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำ

2.2 การมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 45.0 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้ง ในการรวบรวมข้อมูลปัญหา ความต้องการด้านการเกษตรกรในหมู่บ้าน และร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

2.3 การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 42.6 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งด้านการประสานเจ้าหน้าที่วิทยากรเพื่อให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้าน และการประสานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาให้แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน และร้อยละ 40.3 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำด้านการประสานงานเกษตรกรเข้ารับการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหา และการสำรวจปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน

2.4 การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 40.8 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้ง ในด้านการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยจากโรคและแมลงศัตรูพืชระบาดในหมู่บ้าน มีเพียงการติดตามข้อมูลข่าวสารและแจ้งเตือนภัยธรรมชาติที่ร้อยละ 43.8 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

3.1 การผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการปรับปรุงบำรุงดิน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 44.0 มีการปฏิบัติเป็นประจำในการมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน และการดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน มีเพียงการให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้านผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินให้ดีขึ้นที่ร้อยละ 40.8 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้ง

3.2 การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและบิวเวอร์เรียในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 41.2 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม และการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้กับเกษตรกรในหมู่บ้านในการผลิตและการใช้ประโยชน์

3.3 การลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี และการใช้สารเคมีที่ถูกต้อง อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 47.3 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในการส่งเสริมการผลิตสารสกัดสมุนไพร การให้ความรู้เกษตรกรในหมู่บ้านในการใช้ปุ๋ยเคมีที่ถูกต้องตามปริมาณและความต้องการของพืช การใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามลักษณะโรคแมลง ปริมาณการใช้ และช่วงเวลาในการใช้

3.4 การผลิตพืชปลอดภัยตามระบบ GAP (จีเอพี) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 41.4 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำในด้านการร่วมอบรม สัมมนาการผลิตพืชตามระบบ GAP มีเพียงการทำให้เกษตรกรในหมู่บ้านผลิตพืชได้รับใบรับรองแหล่งผลิต GAP ที่ร้อยละ 30.8 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้ง

3.5 การรวมกลุ่มเกษตรกร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ร้อยละ 37 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในด้านการร่วมกับเกษตรกรในหมู่บ้านเพื่อรวมเป็นกลุ่มเกษตรกรและการประสานงานในการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มต่าง ๆ ในระดับตำบล หรืออำเภอ หรือจังหวัด มีเพียงการสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มที่ร้อยละ 35.5 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำ

3.6 การประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 44.7 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในด้านการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในหมู่บ้านทราบ การชี้แจงการลงทะเบียนเข้าร่วมงานและรับบริการ และการนำเกษตรกรเข้าร่วมงานตามเป้าหมาย และเวลาที่กำหนด

3.7 การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการตลาดสินค้าเกษตร อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 34.9 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในการร่วมกับเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการร่วมกิจกรรมแปรรูปผลผลิตกับเกษตรกรในหมู่บ้าน

3.8 การใช้พืชพันธุ์ดีเหมาะสมกับพื้นที่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 43.2 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำในด้านการส่งเสริมให้เกษตรกรในหมู่บ้านใช้พืชพันธุ์ดีและการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมพืชพันธุ์ดีและขยายพันธุ์พืชให้เกษตรกรผู้สนใจสามารถนำไปปลูก

3.9 การใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านร้อยละ 49.7 มีการปฏิบัติในระดับเป็นประจำด้านการส่งเสริมให้เกษตรกรในหมู่บ้านนำภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการเกษตรในการประกอบอาชีพ และร้อยละ 43.8 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งด้านการเผยแพร่และรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำการเกษตรให้กับคนรุ่นต่อไป

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

3.10 การพัฒนาตนเองสู่การเป็น Smart Farmer (เกษตรกรปราดเปรื่อง) อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ร้อยละ 36.7 มีการปฏิบัติในระดับบางครั้งในด้านการเข้าร่วมการพัฒนาศักยภาพสู่การเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์ และการพัฒนาตนเองตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เพื่อเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี คือ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาท 3 ประเด็น ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้การแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน รายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน คือ รายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร 2 กิจกรรม ได้แก่ การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและชีวเวอร์เรียในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร 1 กิจกรรม ได้แก่ การพัฒนาตนเองสู่การเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์ และจำนวนแรงงานในครัวเรือน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร 2 กิจกรรม ได้แก่ การประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ และการพัฒนาตนเองสู่การเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์

5. ปัญหาในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่าอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร และปัญหาในการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ตามลำดับ และยังพบว่าอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับน้อย 3 ประเด็น คือ ปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน ปัญหาในการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และปัญหาในการร่วมกิจกรรมหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน ตามลำดับ ในส่วนของปัญหาอื่น ๆ พบว่าอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีปัญหาใบรับรองแหล่งผลิตพืช GAP ได้รับจากกรมวิชาการเกษตรล่าช้า และมีปัญหาเกษตรกรในหมู่บ้านไม่ทราบที่อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีหน้าที่อะไร

6. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ร้อยละ 45.6 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดและอำเภอ ประสานงานกับอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านเป็นประจำ ร้อยละ 45.0 ต้องการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 43.8 ให้มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี

อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีการปฏิบัติในระดับบางครั้ง เป็นไปตามบทบาทที่ควรเป็น เพราะการปฏิบัติในพื้นที่มีการดำเนินการไม่ต่อเนื่องและบ่อยครั้ง การปฏิบัติในระดับบางครั้งเป็นการปฏิบัติที่พอเพียงแล้ว เพราะเป็นการอาสาเข้ามาช่วยเหลือภาครัฐและภาครัฐมีการดำเนินการภารกิจที่เป็นครั้งคราว

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีส่วนร่วมเป็นประจำในการฝึกอบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ปรับปรุงบำรุงดิน การดำเนินการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน การร่วมอบรม สัมมนาการผลิตพืชตามระบบ GAP เพราะส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมกับภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมาเป็นระยะเวลานานแล้ว ในด้านการส่งเสริมให้เกษตรกรในหมู่บ้านใช้พืชพันธุ์ดีและการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมพืชพันธุ์ดีและขยายพันธุ์พืชให้เกษตรกรผู้สนใจสามารถนำไปปลูกอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านมีส่วนร่วมเป็นประจำเป็นประจำเพราะการใช้พันธุ์ดีเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพของตนเอง และพฤติกรรมเกษตรกรโดยทั่วไปนิยมใช้พันธุ์ดี อีกทั้งภาครัฐและเอกชนมีการส่งเสริมขยายพันธุ์ดีให้เกษตรกรนำไปปลูกจึงมีส่วนร่วมเป็นประจำ

อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านไม่มีส่วนร่วมสูงในการทำให้เกษตรกรในหมู่บ้านผลิตพืชได้รับใบรับรองแหล่งผลิต GAP เพราะการได้รับใบรับรอง GAP (จีเอพี) ทำได้ยากมาก ในส่วนการร่วมกับเจ้าหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การร่วมกิจกรรมแปรรูปผลผลิตกับเกษตรกรในหมู่บ้าน การนำผลผลิตเข้าร่วมกิจกรรมแปรรูปผลผลิตภายในหมู่บ้าน การประสานงานและส่งเสริมผลิตภัณฑ์แปรรูปร่วมจำหน่ายในงานต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐจัดขึ้น อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านไม่มีส่วนร่วมสูงนั้นเป็นเพราะส่วนใหญ่ไม่มีศักยภาพด้านนี้

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน

3.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามบทบาทด้านการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนากิจการเกษตรระดับหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรกิจกรรมการพัฒนาตนเองสู่การเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์ เป็นเพราะพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเพิ่มขึ้น ทำให้อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านสามารถทำการเกษตรได้มากขึ้น รายได้อาจมีเพิ่มขึ้น อาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านจะมีเวลา และสามารถปฏิบัติตามบทบาทและมีส่วนร่วมได้มากขึ้นกว่าเดิม

3.2 รายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมด เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรกิจกรรมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและบีเวอร์เรียในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ เป็นเพราะรายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมดเพิ่มขึ้นอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านได้นำเวลาไปใช้ในการสร้างรายได้นอกภาคเกษตรมาก จึงมีเวลาน้อยลงและทำ

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ให้การมีส่วนร่วมการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและบิวเวอร์เรียในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชลดลง อีกทั้งรายได้นอกภาคการเกษตรทั้งหมดเพิ่มขึ้นจะช่วยลดภาระในการสร้างรายได้ให้ครอบครัว และส่งผลให้สามารถมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ได้น่าขึ้นกว่าเดิม

3.3 จำนวนแรงงานในครัวเรือน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ และการพัฒนาตนเองสู่การเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์ เป็นเพราะจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากขึ้นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต้องกำกับดูแลการปฏิบัติงานมากขึ้น และต้องพัฒนาแรงงานของตนเองให้มีความสามารถมากขึ้น จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการประสานงานกับเกษตรกรในการร่วมงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ และการพัฒนาตนเองสู่การเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์ลดลง

4. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

4.1 ปัญหาในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีปัญหาในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นเพราะการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมนั้นมีมากมายหลายกิจกรรม และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอนมากมาย และเป็นงานที่ค่อนข้างยากต้องใช้ความถูกต้อง และในส่วนมีปัญหาในระดับน้อย 3 ประเด็น คือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้าน และการร่วมกิจกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนากิจกรรมระดับหมู่บ้าน เป็นเพราะเป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติพร้อมกับเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านได้รับการอบรมถ่ายทอดความรู้มาตลอด 3 ปี จึงมีความเข้าใจอยู่บ้าง สอดคล้องกับผลการศึกษาของเจษฎา กาพย์ไชย (2556, น.79-85) พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีปัญหาในระดับน้อย คือ การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน การร่วมกิจกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนากิจกรรมระดับหมู่บ้าน และการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ การติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินเร่งด่วนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 ข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในการปฏิบัติตามบทบาทและการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ร้อยละ 45.6 เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดและอำเภอ ประสานงานกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นประจำ ร้อยละ 45.0 ต้องการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 43.8 ให้มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน เป็นเพราะการประสานงานกับเจ้าหน้าที่เป็นประจำจะเพิ่มความมั่นใจลดปัญหาในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานจะเพิ่มความสะดวกที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ยิ่งขึ้น และในปัจจุบันค่าครองชีพซึ่งมีความสูงขึ้นทำให้มีภาระในด้านค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมอยู่บ้าง จึงมีความต้องการค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน สอดคล้อง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

กับผลการศึกษาของฉนวนรณณ์ กล้าแสง (2556, น.67-68) พบว่าอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีข้อเสนอแนะมาก คือ ให้สนับสนุนค่าตอบแทน และให้สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และสื่อในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรสนับสนุนค่าตอบแทน วัสดุ อุปกรณ์ การ จัดประชาสัมพันธ์การปฏิบัติงานเพิ่มชื่อเสียงออกสื่อทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นประจำ และปรับปรุง หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถพัฒนาตนเองเป็นสมาร์ท ฟาร์มเมอร์ ได้ทุกคนและยั่งยืน

1.2 ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้และให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเข้า ร่วมกิจกรรมการผลิตและใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและบิวเวอร์เรียให้ครบทุกท่าน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการมีส่วนร่วม และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ในด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการตลาดสินค้าเกษตร ให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในด้านนี้เพิ่มขึ้น เพื่อสามารถให้ความรู้พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมและปฏิบัติงานได้สะดวกขึ้น

1.3 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ อบรมให้ความรู้การลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี และการใช้สารเคมีที่ถูกต้องให้อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีความรู้ที่สามารถนำไปส่งเสริมกับ เกษตรกรได้ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรถอดองค์ความรู้ด้านการใช้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ พื้นที่เพื่อใช้ในการเผยแพร่ และนำไปถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรที่มีความสนใจนำไปใช้ในการประกอบ อาชีพได้ ประสานงาน และเชื่อมโยงกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นประจำ พร้อมพัฒนาความรู้ด้าน การเกษตร ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เป็นเรื่องใหม่ทันสมัยกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

1.4 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานของกรม วิชาการเกษตรในพื้นที่ควรส่งเจ้าหน้าที่ผู้ประเมินแปลงเข้าตรวจสอบและออกใบรับรอง GAP ตามระยะการผลิต เพื่อแก้ปัญหาการล่าช้า และเป็นแรงจูงใจในการผลิตของเกษตรกร และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านสามารถส่งเสริม การผลิตได้ดีมีที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา และสนับสนุนทุกด้าน พร้อมร่วมกันช่วยเหลือการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านอย่างเป็นประจำ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในด้านการปฏิบัติตามบทบาทและการ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาและสนับสนุน อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้มีการปฏิบัติตามบทบาทและการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่เป็นไปตามความ ต้องการของเกษตรกร และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกร หมู่บ้าน ชุมชน และสังคม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อบทบาทหน้าที่ และ เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงบทบาทหน้าที่และพัฒนาแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน และการบูรณาการทำงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในพื้นที่ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเหมาะสมกับอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา กาพย์ไชย. (2556). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ณราภรณ์ กล้าแสง. (2556). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

